

VOJENSKÁ TERMINOLOGIE

V další části věnuji pozornost upřesnění a objasnění některých dalších pojmů na základě připomínek a námětů čtenářů, především z oblasti obranných operací, která byla uveřejněna ve Vojenské mysli číslo 6/75.

Obrana

je jedním ze základních druhů bojové činnosti vojsk, jehož cílem je odrazit útok nepřítele, který je v převaze, oslabit a vyčerpat jeho síly, zmařit útok, získat čas pro soustředění nových sil a prostředků, vytvořit příznivé podmínky pro přechod do rozhodného útoku.

Obrana umožňuje získat čas, šetřit síly a prostředky na jedněch směrech pro útok na jiných směrech, udržet zaujaté prostory a zabezpečit boky útočícího uskupení.

Do obrany mohou vojska přejít jak v přímém dotyku s hlavními silami nepřítele, tak i mimo dotyk s nimi.

Podle způsobu zaujetí obrany rozeznáváme: spěšně zaujatou obranu a předem připravenou obranu.

Spěšně zaujatá obrana

je způsob obrany organizované a zaujímané vojsky zpravidla v omezeném čase a často i pod tlakem nepřítele a pod jeho palbou.

Spěšně zaujatá obrana se na začátku své organizace vyznačuje neúplnou připraveností, a tím i sníženou odolností, nedostatečně rozvinutým a organizovaným systémem paleb, nedokonalým ženíjním vybudováním jednotlivých pásem obrany, postavení, narychlo organizovanou součinností, jakož i tím, že vojska nejsou ještě dostatečně obeznámena s terénem.

K spěšnému přechodu do obrany zpravidla dochází za útoku při odrážení silných nepřátelských protiztečí a protiúderů, nebo v důsledku neúspěšného střetného sražení (boje).

Předem připravená obrana

je způsob obrany předem organizované, vybudované a zaujímané vojsky mimo dotyk s hlavními silami nepřítele. Vyznačuje se připraveností, odolností, rozvinutým a organizovaným systémem paleb, ženíjním vybudováním jednotlivých pásem obrany, postavení, organizovanou součinností a vedením.

Aktivnost obrany

je jedním ze základních požadavků kladených na soudobou obranu. Je to

Podplukovník ing. Břetislav Janík, CSc.

schopnost rozhodného a aktivního použití sil a prostředků, schopnost zabezpečit nárůst síly a odporu, nepřetržité vedení palebných úderů a využití jejich účinků.

Aktivnosti obrany se dosahuje širokým a rychlým manévrem, zejména palbou, silami a prostředky, mohutnými palebnými údermi ke zničení hlavního uskupení nepřítele, vedením protiztečí a protiúderů.

Úpornost obrany

je jedním ze základních požadavků kladených na soudobou obranu. Je to vlastnost obrany, která se vyznačuje zvláštní vytrvalostí, nepovolností, houževnatostí a velkou intenzitou vůbec.

Odolnost obrany

je jedním ze základních požadavků kladených na soudobou obranu. Záleží v její schopnosti odolat nepřátelským palebným úderům zvláště úderům jadernými zbraněmi a zápalnými prostředky (napalmem), odrazit útok vojsk nepřítele dovedně organizovaným systémem paleb, zejména protitankových, manévrem palbou a jednotkami, využitím terénu a jeho ženíjní úpravou udržet důležité prostory a čáry a uchovat bojeschopnost vlastních vojsk.

Organizace obrany

je činnost velitelů, stranickopolitických orgánů, štábů a vojsk, jejímž cílem je připravit a všestranně zabezpečit obrannou operaci (obraný boj).

Organizace obrany zahrnuje zejména přípravu rozhodnutí velitele, doručení úkolů vojskům, vytvoření potřebného uskupení sil a prostředků, přípravu jaderných úderů a úderů letectva a dělostřelectva na nepřítele, organizaci součinnosti, organizaci obrany proti obrněným prostředkům nepřítele (tankům, BVP, OT atd.), organizaci protivzdušné obrany, spolehlivou ochranu proti zbraním hromadného ničení, proti radioelektronickým prostředkům nepřítele, ženíjní úpravu terénu včetně zátarasů, velení a spojení, politické, materiálně technické, zdravotnické zabezpečení.

Úsilí obrany

je souhrn opatření, vyjádřených soustředěním palby a učením sil a prostředků ke spolehlivé obraně směru, na němž se předpokládá úder útočníka, a

k udržení prostoru, který má podle rozhodnutí nadřízeného velitele rozhodující význam pro úpornost obrany a úspěch bojové činnosti vcelku.

Systém obrany

je jednak účelně organizovaný způsob vnitřního uspořádání obrany podle jednotičního zámyslu, jednak souhrn opatření k budování obrany a využití sil a prostředků v obranné operaci (boji).

Systém obrany zahrnuje uskupení sil a prostředků, způsoby jejich využití, systém paleb a ženíjní úpravu terénu.

První pásmo obrany

je vymezená část terénu, položená nejbližší k nepříteli, kterou obsazují a brání svazky prvního sledu operačního svazu. Na něm je zpravidla soustředěna hlavní část sil a prostředků obránce.

První pásmo obrany zahrnuje zpravidla několik obranných postavení, příčná postavení, prostory palebných postavení dělostřelectva, postavení jednotek a útvarů protivzdušné obrany, prostory rozmístění a čáry rozvinutí druhých sledů a záloh svazků.

Obrana tohoto pásma má zpravidla rozhodující význam pro splnění úkolů obranné operace.

Druhé pásmo obrany

je vymezená část terénu v určité vzdálenosti za prvním pásmem obrany, určená k obraně.

Úkolem druhého pásma obrany je zabránit nepříteli, který prolomil první pásmo obrany, aby pronikl do hloubky obrany, zabezpečit rozvinutí vlastních sil k protiztečím a protiúderům a v některých případech ve spojení s příčným postavením vytvořit v celé šířce obranného pásma nebo v jeho jednotlivých úsecích nové první pásmo obrany.

Opevněný prostor

je zvláště silně ženíjně vybudovaná část terénu, připravená k dlouhodobé úporné obraně. Základem jeho obrany jsou zpravidla trvalá opevňovací zařízení, polní obranné objekty a mohutné zátarasy jak před předním okrajem, tak i v hloubce s předem připraveným systémem paleb, zvláště bočních a nastražených.

Opevněný prostor mohou bránit speciální pevnostní jednotky samostatně nebo v součinnosti s jinými jednotkami. Hlavním určením opevněného prostoru je přehrazení nejdůležitějšího operačního směru.

Protiúderné uskupení

je účelně a cílevědomě uspořádána část sil a prostředků operačního významu, určená k uskutečnění armádního, popřípadě frontového protiúderu.

Úkolem protiúderného uskupení je zničit nepřítele, který se vklíní do obranné sestavy, obnovit souvislost obrany nebo vytvořit podmínky pro přechod do všeobecného útoku.

Protiúderné uskupení se vytváří z druhých sledů a záloh armády (frontu), zejména z tankových a motostřeleckých divízií.

Přechod do útoku

je souhrn veškeré činnosti vojsk, který směřuje k využití příznivých podmínek aktivní činnosti vojsk v obraně a úspěchů sousedů pro přechod vlastních vojsk do rozhodného útoku nebo pro pokračování útoku na stanoveném směru.

Přechod do útoku bude zpravidla zahajován ihned po protiúderu nebo po krátké přestávce a bude jeho pokračováním.

S obsahem tohoto terminologického pojmu jsou mnohdy spojovány i některé další termíny, jako „přechod do útočné operace“, „obnovení útoku“ apod. Jsem toho názoru, že termín „přechod do útoku“ nejlépe vystihuje podstatu pojmu. Termín „protiútok“, „přechod do protiútku“ pak používat jen na strategickém stupni.]